

Digitale, didaktiske, estetiske og bærekraftige perspektiver på multimodal sakprosa¹

Vi, gjesteredaktørene for dette temanummeret *Sosialsemiotikk, sakprosa og multimodalitet* i tidsskriftet *Sakprosa*, har gleden av å presentere fem artikler. Temanummeret har sitt utspring i den femtende nordiske konferansen om systemisk funksjonell lingvistikk og sosialsemiotikk (NSFL 15) som ble arrangert ved Universitetet i Sørøst-Norge, campus Vestfold, den 14. og 15. november i 2019. Enkelte bidrag er forfattet etter fremlegg på konferansen, mens andre er eksterne bidrag fra forfattere med tilknytning til NSFL-nettverket. Samlet avspeiler de fem artiklene en del av bredden på det multimodale feltet, og den dybden sosialsemiotikken favner. Disse artiklene viser eksempler på hvordan kommunikasjon ved hjelp av sosiale semiotiske systemer arter seg, og hvordan dette kan analyseres på tvers av diskurser og kontekster. Det har vært en lærerik fornøyelse å samarbeide med *Sakprosa*-redaksjonen i arbeidet frem mot publisering.

Møtet mellom sakprosafeltet og multimodalitet

I dette temanummeret rettes søkelyset mot møter mellom sakprosafeltet og multimodale forskningstradisjoner. Kontekstforankring og funksjonstenkning kan trekkes frem som to møtepunkter i denne sammenhengen. Ifølge Tønnesson og Berge (2009, s. 12) er det et sentralt premiss for

---

¹ Til Eva Maagerø for nærværende, utrettelig og faglig inspirerende arbeid innenfor sosialsemiotikk, SFL og multimodalitet. Eva er en markant forskerstemme både i Norden og internasjonalt. Entusiasmen og innsatsen hennes innenfor fagfeltet er genuin og smittende. Vennligheten, varmen og interessen hun viser i faglige felleskap på alle nivåer, er mønsteryldig. Du er vår helt!

sakprosaforskningen at det ikke er mulig å løsrive tekst fra kontekst, og kontekstbegrepets dynamiske karakter og nivåer diskuteres derfor sammenheng med sakprosa (Tønnesson & Berge, 2009, s. 3 og 4). Innenfor sosialsemiotikk, SFL og multimodalitet er kontekstbegrepet komplekst og viktig for å kunne tolke sammensatte ytringer (Bezemer & Kress, 2016, s. 9; Kress, 2010), og for å få innsikt i den sammenhengen språket står i. Funksjons-tenkningen dreier seg om at enhver tekst gjør en jobb for oss, og i funksjonelle analyser er det et mål å beskrive og forstå en tekst ut fra hvilke funksjoner den har i sosiale praksiser (Berge et al., 1998, s. 24).

Kontekster, tekster og materiale som analyseres i temanummerets artikler spenner vidt fra grafiske stiluttrykk i klimaformidling, til representasjon av natur og menneske i kundeaviser med økologisk profil. Videre presenteres en artikkel som utforsker multimodal rytmeanalyse av en musikkvideo for barn, én som utforsker studenters refleksjonsskriving og skapende arbeid med digitale collager i møte med tekst, og til slutt en artikkel som retter blikket mot utvikling av en modell for komposisjonell meningsskapning i lærerstudenters bloggtekster. De analyserte tekstenes funksjon spiller i alle artiklene en tydelig rolle i varierte kommunikasjonskontekster som for eksempel didaktiske, kommersielle og digitale sosiale praksiser.

I artikkelen *Den multimodale sakprosan* (2019) uttrykker Ledin, Nyström Höög, Tønnesson og Westberg (2019), at alle sakprosaetekster er multimodale: «Verbalspråket kommer alltså sällan ensamt» (Ledin et al., 2019, s. 4). Forfatterne peker også på «att det fins yttranden och texter som skapar betydelse helt utan verbalspråk» (s. 4), og løfter dermed frem at tekst- og sakprosaforskere ikke kan se bort fra innsikten og forståelsen for at tekster kommuniserer gjennom en variasjon av uttrykksmåter eller modaliteter. I sakprosa tilstrebes et direkte forhold mellom tekst og virkelighet, og det

betyr at det oppstår en leserkontrakt mellom teksten og adressaten som forstås som en slik virkelighetsforpliktelse (Tønnesson, 2012). Innsiktene og forståelsene som nevnes i tekstavsnittet over, er nettopp slike som utforskes i dette temanummeret.

Begrepet multimodalitet anvendes hyppig i store deler av den akademiske verden, ifølge Jewitt, Bezemer og O'Halloran (Jewitt et al., 2016, s. 1). Uttrykt i generelle vendinger knyttes begrepet til at meningsskaping foregår på ulike måter, og at vi kommuniserer gjennom et mangfold av uttrykksmåter. I realiteten anvendes og operasjonaliseres imidlertid multimodalitet svært forskjellig innenfor ulike disipliner og forskningstradisjoner. En mer presis forståelse av hva multimodalitet kan bety, kommer først til syne når teoretisk og metodologisk ståsted gjøres rede for, og i artiklene knyttes multimodalitetsbegrepet til det aktuelle forskningstemaet for hver enkelt studie. Vi nøyer oss derfor her med å kort presentere de tre hovedområdene som studier av multimodalitet springer ut fra: systemisk funksjonell lingvistikk (SFL), sosialsemiotikk (SS) og samtaleanalyse (CA) (Jewitt et al., 2016). En annen gren vi vil fremheve er kritisk orienterte analyser av multimodale tekster (MCDA) (Ledin & Machin, 2018).

Den SFL-baserte multimodalitetsforskningen, med vekt på meningsskaping i visuell design, ble utviklet og presentert i boka *Reading Images* av Kress og van Leeuwen (1996). Michael Hallidays SFL var utgangspunktet for presentasjoner av analysemodeller utviklet for å få innsikt i visuell meningsskaping. Grunntanken er at metafunksjonelt sorterte ressurser (ideasjonell, interpersonell og tekstuell mening) forstås som gyldige for alle modaliteter. Tredje utgave av *Reading Images* kom på markedet i januar 2021 (Kress & van Leeuwen, 2021). I nyutgaven argumenterer forfatterne for at revideringen var nødvendig, fordi sosiale endringer fører til semiotiske endringer i et sam-

tidsorientert tekstlandskap som stadig forandres. Produksjonssiden utvikles raskt i takt med teknologiske nyvinninger, og forholdet mellom skapende produsent og visuelt fortolkende leser påvirker meningsskapingen gjensidig (Kress & van Leeuwen, 2021, s. 2). Tredjeutgaven viser at det nevnte rammeverket for visuell analyse fortsatt er høyst aktuelt. Forfatterne aktualiserer og poengterer at deres analytiske modell kan anvendes ikke bare i stillbilder, men også i analyser av levende bilder, web-sider, sosiale medier og tre-dimensjonale former for meningsskaping (s. 252).

Kress og van Leeuwen (Kress, 2018, s. 28; Kress & van Leeuwen, 2001, s. 4) hevder for flere år siden at produksjon av mening kan deles i fire domener eller *strata*: 1) *Diskurser* der sosialt konstruert kunnskap innenfor enkelte områder av virkeligheten produseres. 2) *Design*, som handler om arrangementene eller komposisjonene som produseres ved hjelp av det diskursive materialet. 3) *Produksjon*, som er den materielle realiseringen av et semiotisk objekt eller hendelse. 4) *Distribusjonen*, som er den tekniske 're-kodingen' eller gjenskapelsen av semiotiske produkt eller hendelser, i den hensikt å ta opptak eller å distribuere. Kress, og van Leeuwen og Djonov (2018, 2013) hevder at tenkningen og forskningen hittil har ligget innenfor de to første domenene, med en klar tyngde når det gjelder å undersøke meningsskapingen knyttet til punkt 1 og 2. Radikale, sosiale endringer, blant annet når det gjelder bruk og produksjon av digitale verktøy for kommunikasjon, ser ut til å føre til en reorientering av den sammenhengen meningsskaping settes i. Nå kan det se ut til at forskningen beveger seg i retning av de to siste domenene, hvor produksjon og distribusjon settes tydeligere i søkelyset (Kress, 2018; van Leeuwen & Djonov, 2013). Dette knytter vi også til fremtidsperspektivene som vi skisserer senere i innledningsartikkelen. I det følgende presenterer vi kort hver av artiklene i temanummeret.

Presentasjon av artiklene

Jan Øyvind Moskvil presenterer en analyse av musikkvideoen *Tusen plommer* fra barneprogrammet *Sangfoni* på NRK. Spørsmålet som undersøkes er: Hvilke multimodale meningspotensial kommuniserer musikkvideoen *Tusen plommer*? Musikkvideoen er én av 22 episoder, der revitaliseringer av klassiske barnesanger presenteres gjennom multimodale uttrykksformer. Det filmatiske uttrykket kan forstås som sakprosa for barn, fordi det innebærer en barnetilpasset innføring i musikkteori. Musikkvideoen *Tusen plommer* analyseres innenfor en sosiosemiotisk ramme, der søkelyset rettes mot meningspotensialet i modalitetene sangtekst, musikk og filmbilder. I artikkelen drøftes også fortolkninger som oppstår ved valg av multimodale transkripsjonsuttrykk. Analysen viser at musikkvideoen har to åpenbare formål: at barn skal lære å forstå en 7/8-dels takt og lære å synge barnesangen *Tusen plommer*. En implikasjon ut fra denne studien er at musikkvideoen kan fungere som et supplement i musikkundervisningen i grunnskolen. Forfatteren av artikkelen påpeker at det ikke er publisert trykte lærebøker i musikkfaget etter fagfornyelsen (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det betyr at digitale ressurser som *Tusen plommer* kan være egnet til arbeid med å innfri flere av kompetansemålene i læreplanen for musikkfaget.

Kirsten Linnea Kruse og Karete Roksvåg utforsker tekster gjennom digitale og visuelle uttrykksmåter, i medskapende leseprosesser. Denne empiriske studien tar utgangspunkt i et didaktisk design der lærerstudenter tar i bruk multimodale og estetiske læreprosesser. I eksemplet som analyseres utforskes skapende arbeid med digitale collager og diktlesing. I tillegg skriver forfatterne frem hvordan collagen, som kompleks og eksperimenterende uttrykksform, har potensial som stemme eller argument i samfunnsaktuelle spørsmål, og dermed også som skapende inngang til å lese sakprosattekster i

en didaktisk kontekst. I lys av multimodale, sosiosemiotiske, kunstfaglige og fagdidaktiske perspektiver gjøres analyser av studentcollager og studenters refleksjonsskriving. Viktige funn i studien viser at det å lese og tolke tekster gjennom multimodalt skapende arbeid, og å utforske metaforer og materialer, bidrar til at studentene etablerer en subjektiv involvering i tekstene de leser. Dette legger videre grunnlaget for faglig refleksjon og teksttolkning.

Kari Anne Rustand presenterer en nivådelte modell for analyse av komposisjonell meningsskaping. Materialet som modellen anvendes på, er to norskfaglige digitalt medierte saktekster, benevnt som bloggutsnitt, produsert av tredjeårs lærerstudenter i et digitalt læringsfellesskap. Sosiosemiotikk er en overordnet teoretisk ramme for undersøkelsen. Det betyr blant annet at de meningsbærende uttrykksformene forstås i sammenheng med den sosiale konteksten tekstene befinner seg i, og de tolkes ut fra de sosioteknologiske premissene for komposisjonene. Teoretisk analyseverktøy er forankret i Kress og van Leeuwens (2006, 2021) begreper knyttet til visualitet og multimodalitet. Analysene er eksempler på hvordan den nivådelte modellen kan anvendes, og utfra analysefunn drøftes og begrunnes modellens relevans for å forstå komposisjonell meningsskaping i et vidt spekter av digitalt medierte tekster.

Eirik Granly Foss retter søkelyset mot grafiske stiluttrykk i klimaformidling i tre ulike videoserier produsert av henholdsvis NRK og Matprat. Studien er forankret i et sosiosemiotisk og multimodalt rammeverk, men trekker også på elementer fra kognitiv metafor-teori og fenomenologisk filosofi. De omtalte seriene skrives frem som multimodal sakprosa og som bærere av en stemme i en aktuell klimadebatt. Som et supplement til tidligere forskning på multimodal klimakommunikasjon, som ofte har søkelys på visuell innholdsformidling, er studien til Granly Foss spisset mot analyse av form og bevegelse

i visuelle stiluttrykk. Forfatteren diskuterer hvordan disse aspektene ved det formmessige uttrykket virker inn på fremstillingen av menneskeskapte klimaendringer. I artikkelen pekes det på hvordan bruken av visuelle stiluttrykk både er kroppslig og kulturelt forankret. Den grafiske kommunikasjonen vises frem som flertydig, blant annet gjennom metaforisk og symbolsk meningsskaping, noe som spiller inn på mulighetene for strategisk og effektiv formidling av klimaspørsmål. Funnene i studien viser videre at visuelle stiluttrykk bærer i seg et affektivt meningspotensial, mer enn å spisse budskapet, og har potensial til å øke grunnlaget for engasjement og gjenkjennelse.

Heidi Poutanen besvarer spørsmål om hvordan menneskers relasjon til dyr, planter og natur representeres multimodalt i tekster som handler om økologisk produksjon og konsum innenfor finsk dagligvarehandel. Gjennom sosiosemiotiske, multimodale og kritiske perspektiver analyseres skrift- og bildemateriale, og samspillet mellom disse, i tre svenskspråklige kundeaviser. Analysen av multimodale relasjonelle prosesser viser hvordan dyr, planter og mennesker ofte fremstilles i en gjensidighetsrelasjon, i til dels idealiserte representasjoner. Videre kommer det frem hvordan den multimodale kommunikasjonen og produktpresentasjonen er egnet til å vekke positive følelser og konnotasjoner til den ekte, nostalgiske og tradisjonelle finske matkulturen. Avslutningsvis vises det hvordan det legges til rette for at leseren inntar en konsumerende posisjon, og den multimodale meningsskapingen blir diskutert i relasjon til den markedsførende konteksten.

Fellestrekk og mangfold i temanummerets artikler

I det følgende vil vi trekke noen linjer mellom temanummerets artikler. Materialet som analyseres i artiklene er digitalt mediert, med delvis unntak av kundeaviser i artikkelen til Poutanen som både foreligger digitalt

og på papir. Dermed rettes søkelyset mot aktuelle uttrykksformer som benytter seg av et vidt spekter av modaliteter og affordanser knyttet til digitale medium og kommunikasjonsarenaer. Artikkelen til Moskvil, Rustand og Kruse og Roksvåg løfter frem aktuelle digitale og multimodale perspektiver på tekster, arbeidsmåter og formater for læring og faglig utvikling, i form av henholdsvis musikkvideo, digitale former for refleksjonsskriving og digital collage. Materialet i artikkelen til Kruse og Roksvåg og i artikkelen til Rustand, fremstår som det man innenfor sakprosaforskningen kan presentere som «[...] funksjonelle tekster, dvs. mer kollektivt-institusjonelle tekster som for eksempel produseres i utdanningsinstitusjonene [...]» (Tønnesson & Berge, 2009, s. 2). I begge artiklene løftes lærerstudenters refleksjonsskriving og utvikling av et metaspråk knyttet til ulike sider ved flere fag i lærerutdanningen frem. I kombinasjon med denne skriftspråklige uttrykksmåten, retter begge artikler oppmerksomheten mot multimodale sider ved studentens måter å uttrykke læring på, slik som valg og bruk av komposisjonsprinsipper i bloggskrivning (Rustand) og design av digitale collager (Kruse & Roksvåg). Dette samsvarer med læreplanens tverrfaglige mål om at elever skal tilegne seg grunnleggende digitale ferdigheter (Utdanningsdirektoratet, 2017). I norskfaget er dette blant annet formulert slik at elevene skal kunne «[...] bruke digitale ressurser kreativt til å skape sammensatte tekster» (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Flere av artiklene løfter frem estetiske aspekter ved tekster og semiotiske praksiser som har relevans for saksprosakonteksten, og van Leeuwen (2015) trekker frem den estetiske dimensjonen og peker på at sjangerblanding ofte forekommer i funksjonelle diskurser: «Yes, the contemporary emphasis [...] has moved aesthetics into the foreground again, and united it with functional communication» (van Leeuwen, 2015, s. 202). Estetiske aspekter har ikke fått så stor oppmerksomhet hittil, verken i sakprosaforskningen eller i den

sosialesemiotiske multimodalitetsforskningen (Tønnesson & Berge, 2009, s. 7; van Leeuwen, 2015, s. 191). Mest eksplisitt ser vi estetiske dimensjoner i artiklene til Moskvil og Kruse og Roksvåg, som utforsker faglig læring gjennom sanselig erfaring i møte med førnevnte estetiske og multimodale uttrykk som musikkvideo eller digitale collager. Videre pekes det i artikkelen til Kruse og Roksvåg på hvordan skapende arbeid med et estetisk formspråk i visuelle collager reflekterer en lek med fiksjon og virkelighet, og dermed kan være en relevant inngang til å lese og forstå både sakprosa og skjønnlitterære tekster. Mer indirekte kan vi også finne estetiske aspekter i artiklene til Granly Foss, Poutanen og Rustand. Granly Foss' analyse av grafiske stiluttrykk i klimafilm, innebærer et søkelys på formaspektet som kan forstås som en estetisk dimensjon, et aspekt forfatteren skriver frem som meningsbærende og affektivt. I artikkelen til Poutanen kan vi peke på en estetisk dimensjon i kundeavisene, som ifølge analysen gir et forskjønnende bilde av husdyrhold, samt av menneskets forhold til natur og planter. Poutanen påpeker her et maktforhold, idet ubehagelige sider ved husdyrhold, som for eksempel slakting, underkommuniseres. En slik estetisering kan, ifølge van Leeuwen (2015), knyttes til formidling av holdninger og verdier som trer frem gjennom kritisk analyse (van Leeuwen, 2015, s. 202). Rustand analyserer bloggutsnitt, der studenter blant annet gir uttrykk for lærerstudentidentiteter gjennom valg av designmaler, med farger og bilder. Dette er i tråd med van Leeuwens (2015, s. 198) syn på hvordan form og estetiske designvalg bidrar vesentlig til meningsskapingen.

Artiklene til Granly Foss og Poutanen har, med sine kritisk analytiske vinklinger på tekster om natur, klima og økologi, en tydelig tilknytning til sakprosafeltet. Dette fordi begge artiklene tar for seg dagsaktuelle tematikker og gjør analyser av *funksjonelle sakprosa*tekster, med utspring i samfunnsrelaterte institusjoner (Ledin et al., 2019, s. 14; Tønnesson & Berge, 2009,

s. 9). Sakprosaen tillegges stor vekt i skolen, og med nye tverrfaglige temaområder i fagfornyelsen åpnes det for å ta i bruk sakprosaetekster med fornyet kraft knyttet til tidsaktuelle tematikker. Artikkene til Granly Foss og Poutanen, og tekstene de analyserer, vil i denne sammenhengen ha stor relevans i forbindelse med læreplanens tverrfaglige tema *Bærekraftig utvikling* (Utdanningsdirektoratet, 2017). Med norskfaget som eksempel handler bærekraftig utvikling om «hvordan tekster fremstiller natur, miljø og livsbetingelser, lokalt og globalt», samt om å skape kritiske lesemåter og utvikle en bevissthet hos elevene om at vi kan «påvirke samfunnet gjennom språket» (Utdanningsdirektoratet, 2020). Ingen av de nevnte artiklene har i sine multimodale analyser et eksplisitt fokus på didaktiske aspekter, men Granly Foss nevner avslutningsvis relevansen for utdanningsfeltet. Allikevel er det etter vårt syn ikke vanskelig å peke på aktualiteten, både for et bredt samfunns- og miljøengasjert publikum, men også for skolen. Det finnes opplagte muligheter for å aktualisere artiklenes tematikker, teksttyper og multimodale analysemåter i en rekke skolefag.

Fremtidsperspektiver

Tidligere nevnte vi at meningsskaping kan foregå innenfor fire domener eller strata: *diskurs, design, produksjon* og *distribusjon*. Analyser av meningsskapingen innenfor distinkte diskurser råder i alle artiklene: didaktiserende musikkvideo, digitale og visuelle uttrykksmåter i collage, bloggkomposisjoner i lærerutdanningen, grafiske stiluttrykk i videoserier og menneskers relasjon til natur formidlet i kundeaviser. I disse fem analysene ligger tenkningen og forskningen fremdeles innenfor strataene design og diskurs. Produksjonsverktøyene, og deres innebygde affordanser, er ikke hovedfokus i de fleste av studiene. Det er meningsskapingen i tekstene, slik de trer frem, som analyseres. Materialet i Moskvils og Granly Foss' artikler er hentet fra

videoproduksjoner, men uten at bakenforliggende holdninger og verdier som er nedfelt i programvaren settes i søkelyset. Kruse og Roksvåg studerer studentenes produksjonsprosesser i arbeidet med de digitale verktøyenes affordanser. Det vil si at studentene går i dialog med programvaren, og utforsker muligheter for kreativ meningsskaping. Dette betyr at deres artikkel kan sies å utforske meningsskaping knyttet til produksjons-strataet.

I Rustands studie er materialet digitalt medierte tekster (stillbilder), og materialiteten er uløselig knyttet til det digitale medieverktøyet (blogg). Konvensjoner, holdninger og verdier er nedfelt av produsentene for programvaren, og legger føringer for den helhetlige meningsskapingen (Kvåle, 2018; Zhao et al., 2014). Rustand gjør rede for en slik kontekst for bloggkomposisjonene, men det er ikke det primære interesseområdet for hennes studie. Distribusjon kan påvirke mening som skapes, gjenskapes og endres. Dette undersøkes ikke eksplisitt i noen av artiklene, men vi kan tenke oss at meningsskaping gjennom digital mediering utvikles og endres i takt med at nye teknologiske løsninger realiseres. Det betyr at forskningen i disse fem artiklene kan være utgangspunkt for nye analyser knyttet til strataene produksjon og distribusjon.

Ifølge Gunther Kress (2018) er det utfordrende, men nødvendig, å ta stilling til hvilke sosiale endringer vi bør engasjere oss i, støtte og styrke fremover, og at sosiale endringer fører til nye semiotiske søkelys. Han sier det slik:

Any attempts to consider ethical, social, and political futures, questions about the kind of social we wish to engender, to foster, and to support become both more urgent and certainly more difficult. [...] In needing to account for a radically changing social, social semiotics will now have to re-orient to deal with a new set of issues (s. 28).

Tanker om fremtidig, multimodal sakprosaforskning kan altså knyttes til spørsmål om hvilken etisk, sosial og politisk fremtid forskere, tidsskrift eller finansieringsinstitusjoner for forskning velger å bidra til å fremme. I lys av slike spørsmål er det å analysere meningsskaping i multimodale uttrykk i sakprosatekster redskap for å åpne for forståelse og innsikt. Temanummeret kan i en slik sammenheng ses som et bidrag til å belyse og diskutere digitalt mediert, didaktisk, estetisk og bærekraftig multimodal sakprosa.

Kari Anne Rustand og Kirsten Linnea Kruse

Litteratur:

Berge, K. L., Coppock, P. & Maagerø, E. (Red.). (1998). *Å skape mening med språk. En samling artikler av M.A.K.Halliday, R.Hasan og J.R.Martin.* Landslaget for norskundervisning (LNU). Cappelen Akademisk Forlag as.

Bezemer, J. & Kress, G. (2016). *Multimodality, Learning and Communication: A Social Semiotic Frame.* Routledge.

Jewitt, C. J., Bezemer, J. & O'Halloran, K. (2016). *Introducing Multimodality.* Routledge.

Kress, G. (2010). *Multimodality. A social semiotic approach to contemporary communication.* Routledge.

Kress, G. (2018). Changing Academic Common Sense. A Personal Recollection of Collaborative Work. I S. Zhao, E. Djonov, A. Björkqvall & M. Boeriis (Red.), *Advancing multimodal and critical discourse studies. Interdisciplinary research inspired by Theo van Leeuwen's social semiotics* (s. 20-29). Routledge.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication.* Routledge.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2006). *Reading images: the grammar of visual design* (2. utg.). Routledge.

Kress, G. & van Leeuwen, T. (2021). *Reading Images. The Grammar of Visual Design* (Third edition. utg.). Routledge.

Kvåle, G. (2018). Bloggmaler som semiotisk teknologi og multimodalt halvfabrikat. En sosialemiotisk analyse av stilrepertoaret til blogg.no. I M. Rogne & L. R. Waage (Red.), *Multimodalitet i skole- og fritidstekstar – ein vitenskapleg antologi* (s. 159-180). Fagbokforlaget/LNU.

Ledin, P., Höög, C. N., Tønnesson, J. & Westberg, G. (2019). Den multimodala sakprosan. *Tidsskriftet Sakprosa*, 11(4).

Ledin, P. & Machin, D. (2018). *Doing visual analysis: from theory to practice*. SAGE.

Tønnesson, J. (2012). *Hva er sakprosa* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Tønnesson, J. & Berge, K. L. (2009). Forskningen om sakens prosa. *Tidsskriftet Sakprosa*, 1(1).

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læreplan i norsk NOR01-06* <https://www.udir.no/lk20/nor01-06>

van Leeuwen, T. (2015). Discourse aesthetics. I G. Kvåle, E. Maagerø & A. Veum (Red.), *Kontekst. Språk. Multimodalitet. Nyere sosialemiotiske perspektiver*. Fagbokforlaget.

van Leeuwen, T. & Djonov, E. (2013). Multimodality and software. I C. Chapelle (Red.), *Encyclopedia of applied linguistics*. Wiley-Blackwell.

Zhao, S., Djonov, E. & Van Leeuwen, T. (2014). Semiotic technology and practice: a multimodal social semiotic approach to PowerPoint. *Text & Talk*, 34(3), 349-375.